

SPIEGELS DER ZIEL

OGEN, BLIJDE OGEN HEEFT ZIJ —
vriendelijke oogen.

„Wat is 't toch heerlijk als God je heeft begenadigd met zulk een paar oogen!” dacht ik, toen ik onlangs na een kort bezoek aan een oudere kennis naar huis liep.

Nu is 't een feit, dat ik, van het oogenblik af, dat ik haar leerde kennen, onder de bekoring ben geweest van die oogen, doch zoo sterk als dit keer had ik het nog niet gehad.

Ik was mijn eigen huis ontvlucht om den schoonmaak en schelde aan, één maal, twee maal, en juist wilde ik teleurgesteld den terugweg aanvaarden, toen zij mij zelf opendeed.

't Eerst zag ik haar oogen. Toen hoorde ik haar stem: „Heeft u lang moeten wachten, wij hebben schoonmaak, 't meisje is juist weg en ik wilde mij gaan kleeden!”

„O, maar dan is u moe, dan kom ik een volgend maal!”

„Neen, neen; ik ben héél blij, dat ik u zie!”

Mijn verstand zei: Ga nu heen, zij is moe! Maar de oogen, die oogen lieten niet af mij vriendelijk te nooden — en ik kwam binnen.

Zulke oogen mee te krijgen is een schat mee te krijgen. Of — heeft zij ze óók niet meegekregen, en heeft zij die blijde oogen, die lieve oogen in haar lange leven, waarin zij zooveel goed deed, veroverd door het innerlijk leven met haar Heiland?

Ik weet niet zóó veel van haar leven, slechts dat wat haar dochter mij toevertrouwde en wat zij zelf zegt, als wij soms spreken over onze geloofsovertuiging, maar ik benijd haar altijd haar oogen, omdat ik weet, dat oogen zijn de spiegels der ziel en omdat de hare zoo groote liefde en goedheid uitstralen; ik hoop, dat 't ook bij mij eens worden mag een zoo groote innerlijke kracht, een zoo rijk geloofsleven, dat ik anderen ook zoo onbewust met mijn oogen kan helpen.

M. v. M.

DE ERVARING ALS LEERMEESTERES

WANNEER WIJ DEN LEEFTIJD BEREIKEN, dat ouders en opvoeders hun taak als zoodanig nederleggen, dan treedt een nieuwe leermeesteres ons ter zijde: de Ervaring. Gelukkig zoo wij haar onderricht ter harte nemen, want wie haar vermaningen in den wind slaat, zal 't zich te laat beklagen.

We zien echter het verschijnsel, dat de ervaring den eenen mensch vormt, en den anderen bijna laat voor wat hij is. Hoe is dit te verklaren?

Het antwoord moet mogelijk als volgt luiden: zullen we door ondervinding waarlijk leeren, dan dient onze gemoedsgesteldheid een ontvankelijke te zijn, zoodat wij onszelf niet in den weg staan bij het opmerken. Doch behalve *opmerken* moeten we ook kunnen *onthouden*. Want zelfs de scherpste waarnemer, die hetgeen hij hoort of ziet, zóó weer kwijt is, raakt niet ervaren. Zijn geest gelijkt het zand, dat aan den oever der zee is; de voetstap, daarin gezet, is dra weer verdwenen. En ervaring is juist vóór alles een zaak van *vastleggen*.

Wat leggen we nu zoo onder andere vast? Een levensbeeld, dat ons eens of meermalen treft. En om dit concreet, duidelijk, te maken, wil ik het eerst eens met iets anders vergelijken, namelijk met een *ziektebeeld*.

Ik had daar, jaren geleden, eens een gesprek over met een medicus. 't Betrof een anderen, een ouden dokter, die de geheele streek door in consult geroepen werd door

zijn collega's, vooral als men er niet recht achter was wat den patiënt scheelde. En ik vroeg wat toch van zijn grooten, en welverdienden roep het geheim kon wezen. Hij was geen specialist, maar hij was een voortreffelijk *clinicus*, wat ik hier zou willen vertalen als „kenner van het ziekbed.” Zijn mededoctoren, toch ook bekwame menschen, wilden hem nog altijd in consult hebben, ook toen hij al dichter bij de tachtig dan bij de zeventig was. Want altijd nog zag hij meer dan een ander.

Dat kwam omdat hij een groote gave bezat om een ziektebeeld, dat hij eenmaal had aanschouwd, voorgoed in alle bijzonderheden bij zichzelf vast te leggen. Dit kwam hem natuurlijk zeer te stade waar het 't een of ander lijden betrof, dat slechts zelden, of hóógst zelden, voorkomt. Er zijn ziekten, die, hoe ernstig overigens ook, door elk medicus gemakkelijk onderkend kunnen worden, en andere, welke in een heele dokterspraktijk een unicum blijven. En als nu onze oude clinicus twintig, dertig, misschien veertig jaar geleden nóg eens zoo'n patiënt gezien had, die aan dezelfde kwaal leed, dan kon hij de verschijnselen van toen en van thans haast onfeilbaar vergelijken, want ze waren onuitwischaar in zijn geheugen gegrift. Juist de kleine, schijnbaar onbeduidende teekenen, welke de kwaal kenmerken, had hij op het allerscherpst waargenomen, en niet één daarvan was hem in den loop der tijden ontgaan. Van zijn ervaringen, gedurende meer dan een menschenleeftijd aan zoo talrijke ziekbedden opgedaan, heeft deze man, die wel zeer buitengewoon begaafd was, de volle, honderdvoudige vrucht geplukt, en er velen mede gebaat.

Nu worden slechts weinigen onzer tot de verantwoordelijke taak geroepen om een ziektebeeld te fixeeren, vast te leggen. Doch het *levensbeeld* trekt in bonte afwisseling aan ons voorbij, en 't is ons wel ter dege tot leering gegeven om er ons eigen doen naar te richten, mochten wij komen in dezelfde omstandigheden. 't Is echter opmerkelijk, dat veel menschen er nagenoeg niet door getroffen worden. Ze lijken veel op lieden, die bij avond stommelen in een donker vertrek, b.v. om iets te zoeken; ze komen er honderd maal, en weten ook overdag best waar de dingen staan en waar ze dus kans hebben om zich te stooten, doch deze kennis schijnt hun plotseling ontgleden en ze loopen tegen alles op, ook tegen 't meest vertrouwd. Zoo nu gaat het ook met die personen, van wie men zegt, dat ze nooit wijzer worden. Daar echter het leven geen duistere kamer, doch heldere werkelijkheid is, kan men, figuurlijk gesproken, gerust zeggen, dat ze zich een blinddoek hebben voorgebonden.

Velen zijn er die moeilijk en laat leeren, door schade en schande. Ze moeten eerst hun voorhoofd vol builen en blutsen hebben, eer ze begrijpen, dat er een muur staat. Dat zijn meestal ook degenen, die nooit eens hun voordeel willen doen met de ervaringen van anderen, de eigenwijzen. Die hebben zoo'n harden bol, dat de eerste botsing hen nog niet overtuigt, er moet minstens een tweede of derde volgen. Ten langen leste krijgen ze de levenskunst zoo ongeveer te pakken..... als hun leven voorbij is.

Het zou mij te ver voeren, indien ik al de hardleerschen in hun handel en wandel, waar deze onvoordeelige eigenschap in openbaar wordt, wilde nagaan. Er komt ook heel wat onkunde bij ten opzichte van het leven in zijn eenvoudige vormen, „het leven in eerste instantie.” Ik zal, wat de *ervaring* betreft, maar laag-bijden-weg blijven, want om de hoogere ervaringen, op

geestelijk of zedelijk gebied, te behandelen, zou niet minder dan een boekdeel noodig zijn.

Zoo zijn er menschen, rasechte Nederlanders, in deze contreien geboren en getogen, van ouder op ouder, die maar nooit schijnen te kunnen onthouden, dat in onze lage landen bij de zee een zeer wisselvallig klimaat heerscht. Ik richt mij hier in 't bijzonder tot onze vrouwen, omdat de vrouw meestal beheerster en uitdeelster is der stoffelijke goederen van het gezin en haar gebrek aan ervaring, of, erger nog, haar onvermogen om een ervaring vast te leggen, materiele rampen kan veroorzaken, kleine zoowel als groote. Als de huismoeder, met voorbijzien van het feit, dat één zwaluw nog geen zomer maakt, de kachels laat wegnemen en haar kindertjes dunne jurkjes aantrekt op den eersten den besten mooien voorjaarsdag, dan kan de schade voor de gezondheid aanmerkelijk wezen. En ze moest toch beter weten..... hoeveel echt-hollandsche, ongestadige seizoenen heeft ieder volwassen mensch al niet beleefd!

Er is, mede in dit verband, een veel voorkomend verschijnsel, de zoogenaamde *rouwkoop*. Daar is onder te verstaan, dat men in den winkel iets kiest, koopt, en met goed geld betaalt, om er dan thuis gekomen, spijt van te hebben, daar het artikel bij nader bezien niet aan de verwachtingen beantwoordt. Een dame bijvoorbeeld gaat voor zichzelf of voor haar dochttertje een nieuw kleedingstuk aanschaffen. Nu moet ze toch haar eigen figuur zoowel als dat van haar dochter zóó kennen, dat zij zich in den winkel door een welbespraakte juffrouw tot geen domme dingen laat drijven. Is het kind een forsche robbedoes, laat zij zich dan van den vorigen zomer herinneren, dat een *voile* toiletje, bovendien iets aan den krappen kant, niets gedaan is voor haar speelsch jong veulen; niemand betwist, dat 't meisje er op dit oogenblik lief in uitziet..... maar laat zij 't een week lang dragen..... dat loopt immers op tornen, scheuren en teleurstelling uit! En als de volijverige verkoopster haar zelf een veel te jeugdigen hoed aanpraat, en zij straks de pijnlijke ontdekking doet, dat het hoofddeksel haar „mal” staat, dan moet zij niet op die modezaak brommen, maar eerlijk *rouwkoop* erkennen. ingevolge het feit, dat zij nog immer niet kiezen leerde wat voor haar leeftijd past.

Wat wordt er al niet bedorven en weggegooid in menig gezin door dat de Ervaring er steeds aan doove-mansdeur heeft geklopt. Wat al kostelijk voedsel wordt er oneetbaar, of althans hoogst onsmakelijk gemaakt, omdat de kookster zich nooit de juiste maten en verhoudingen herinnert, en 't wel schijnt, dat een seizoenschotel den eersten keer verknoeid moet wezen, eer de goede wijze van bereiding haar weer te binnen schiet. Laat er, nu alles, en terecht, om bezuiniging roept, toch eens meer op gewezen worden, dat gebrek aan ervaring de zekerste weg tot verspilling is.

En als deze menschen dan werkelijk zulke „garnalenhersens” hebben, (het volksgeloof zegt immers, dat de garnaal geen geheugen bezit) laten ze dan maar papier en potlood te hulp nemen, en hun ondervindingen woordelijk opschrijven. Ze kunnen dan, tot hun leering en stichting, al hun blunders op hun gemak nog eens overlezen; misschien dat dit hen eenigszins voor herhalingen bewaart.

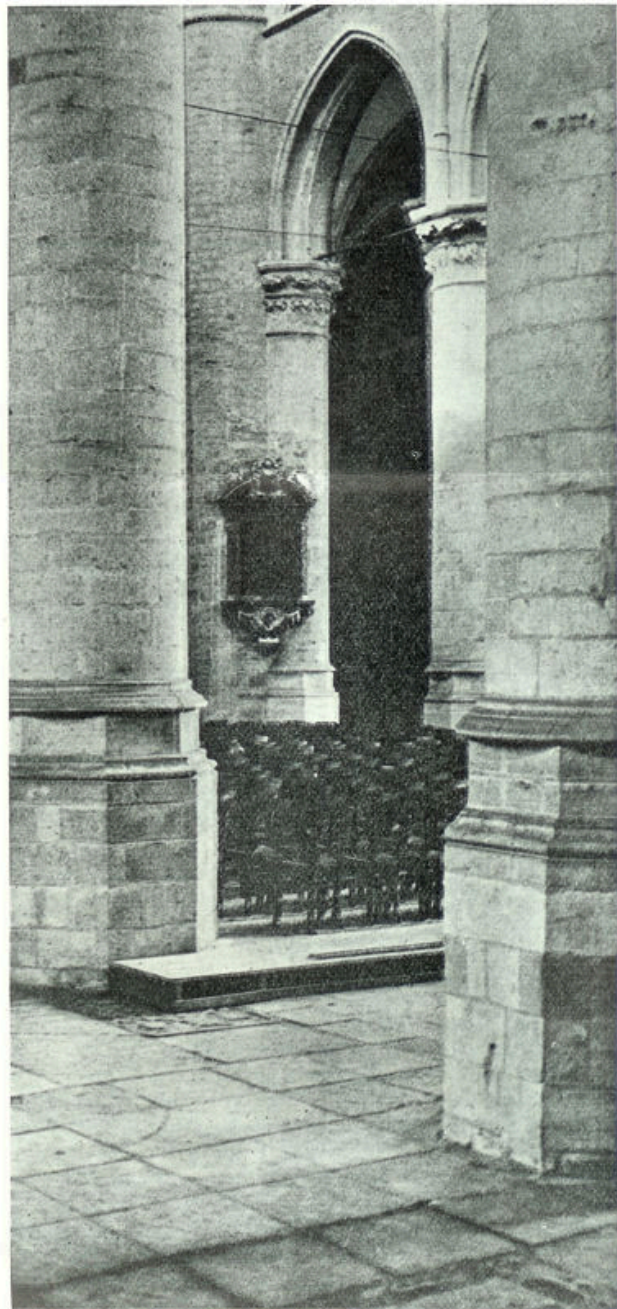
Doch dit is een grof, plomp middel, nietwaar? We kunnen ook anders te werk gaan, op fijner manier. Het wonderbare vermogen, dat God ons geeft om levenswijs te worden door den levensgang zelf, kunnen we ontwik-

kelen. Wat onze Leermeesteresse ons zegt, mag ons niet het eene oor in, het andere oor uit gaan.

Wij moeten daartoe ons oefenen in 't opmerken zoowel als in 't vastleggen, zoodat we goede leerlingen in de school des levens worden. Voor elk levensbeeld zullen we dan onzen geest openstellen, we zullen trachten de omtrekken van dit beeld te bepalen, zoodat wij het, als 't ware in schets, blijvend bezitten. Hoe nauwkeuriger en scherper, des te beter; niet in hoofdlijnen alleen, doch uitvoerig.

Zoo worden we rijker en wijzer met 't klimmen onzer jaren.

HENDRIKA KUYPER-VAN OORDT

Een stemmig hoekje in een onzer mooie oude kerken